

ВПЛИВ МАЛЮВАННЯ НА ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ

Ісайкова М.

Поняття «затримка психічного розвитку» (ЗПР) відноситься до дітей зі слабо вираженою недостатністю центральної нервової системи – органічної чи функціональної. У цих дітей немає специфічних порушень слуху, зору, опорно-рухового апарату, тяжких порушень мови, вони не є розумово відсталими.

Творча уява – це самостійне створення нових образів, що реалізуються в оригінальних продуктах діяльності. Образи створюються без опори на готовий опис чи умовне зображення [3, с. 42]. Вона грає велику роль у житті дитини. Уява дитини розвивається у його життя під впливом умов життя та виховання. Його розвиток передбачає накопичення досвіду та вироблення вміння подумки об'єднати образи в нові поєднання. У дітей із ЗПР розвиток уяви відбувається у своєрідному порядку, оскільки в них спостерігаються гальмування формування особистісних якостей та проблеми зі сприйняттям та засвоєнням інформації. Діти, що неспроможні цілісно бачити ту чи іншу ситуацію, у них відзначається низький рівень прояви комбінаторних здібностей. Як результат, вони не беруть участь у рольових іграх, не можуть реалізувати свої задуми, не здатні виконати навіть найпростішу творчу роботу. У підлітковому віці відсутність уяви є більш помітною і є серйозною перешкодою для отримання профільного навчання, адаптації в новому колективі. У підлітка формуються комплекси неповноцінності, він закривається у собі і занурюється у депресивний стан. Займатися корекційною роботою ніколи не пізно, і навіть у підлітковому чи дорослому віці можна розвинути навички уяви.

Діти з затримкою психічного розвитку не завжди можуть виразити себе, використовуючи слова та дії, тому малювання є однією з важливих форм спілкування. Відомий психолог Л. С. Виготський зазначав, що творча

діяльність уяви перебуває у прямої залежності від багатства і різноманітності колишнього досвіду людини, цей досвід представляє матеріал, який має уяву. [1, с. 10] У процесі створення малюнка діти опановують знаково-символічної системи координат, специфічної висловлювання відносин предметного світу. Спеціально організована образотворча діяльність має відображати весь спектр соціально-особистісних потреб дитини, впливати на становлення особистісних якостей та соціальну компетентність. Малюючи, дитина виявляє своє прагнення пізнання навколишнього світу, і малюнку певною мірою можна з'ясувати рівень цього пізнання. Дитина вчиться виділяти особливості, якості, зовнішні властивості предметів, головні і другорядні деталі, передавати пропорції, порівнювати розміри деталей, розмірковувати, робити висновки. [2] Творчий процес дозволяє уяві дитини стати активнішим. За допомогою малювання педагог може зрозуміти думки та почуття дитини. Здатність висловлювати свої почуття також підвищує емоційний інтелект. Діти з ЗПР виявляють велику активність у малюванні, віддають перевагу цьому виду діяльності ніж іншим формам дитячої активності, тому при систематичному навчанні такі діти можуть оволодіти технікою малювання. Малювальна діяльність дітей з різними формами затримки психічного розвитку (ЗПР) має свої особливості. Головне, що відрізняє їх від нормально розвиваються дітей – деяке запізнення переходу стадій розвитку малюнку і більш виражена сприйнятливність до навчання образотворчої діяльності в порівнянні з нормально розвинутими однолітками.

Малювання для дітей із ЗПР може виступати арт-терапією. Якщо у малюка є відставання, то творчість допоможе розвинути сильні сторони дитини відповідно до віку та «дорозвинути» слабкі області. Арт-терапія безпосередньо пов'язана зі створенням візуальних образів, і цей процес передбачає взаємодію між автором художньої роботи (пацієнт), художньою роботою та психотерапевтом. Арт-терапія, як і будь-який вид психотерапії, пов'язані з усвідомленням психічного матеріалу, й у арт-терапії цьому сприяє

багатство художніх знаків і метафор. [4, с. 7] Вона сприяє підвищенню самооцінки; вчить розслаблятися та позбавлятися негативних емоцій та думок; при груповій роботі вона розвиває у дитини важливі соціальні навички. Заняття арт-терапією дає дитині можливість зміцнити свою пам'ять, розвинути увагу та мислення. Ще арт-терапія дає матеріальні підтвердження абстрактним процесам, які неможливо побачити іншими способами. Дитина перебуває у ситуації гри та творіння. Він не відчуває незручності, скутості та сором'язливості. Дитина відчувається легко тому, що його робота не оцінюється за красу та естетику її творіння. Важливо те, що намальовано, а не як це гарно зроблено. Дітям легко передавати свій внутрішній світ через малюнки. Для них відчуття, що «я» щось зробив, вплинув на світ і вніс у нього щось важливе та значуще.

Можна стверджувати, що малювання як елемент арт-терапія щодо дітей із ЗПР сприяє нормалізації самопочуття пацієнтів, актуалізації можливостей їх особистісного розвитку в контексті соціальних відносин. У них відбувається реалізація нового досвіду, нових стереотипів поведінки, що призводить до покращення їхнього соціального функціонування.

-
1. Выготский Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте. Психологический очерк: Книга для учителя. 3-е изд. М.: Просвещение, 1991. 93 с.
 2. Москаленко М. С. Корекція затримки психічного розвитку дитини засобами арт-терапії в навчальному процесі. *На урок.*// <https://naurok.com.ua/korekciya-zatrimki-psihichnogo-rozvitku-ditini-zasobami-art-terapi-v-navchalnomu-procesi-121465.html>
 3. Немов Р. С. Психология: в 3 кн.: учебник для студентов высших педагогических учебных заведений. Кн. 2: Психология образования. 4-е изд. Москва: ВЛАДОС, 2003. 608 с.
 4. Рыбакова С. Г. Арт-терапия для детей с задержкой психического развития: Учебное пособие. СПб.: Речь, 2007. 144 с.

ДІАГНОСТИКА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ

Валіцька А.

Кожна дитина унікальна та розвивається по різному. Багато дітей дошкільного віку мріють про те, як з портфелем підуть до школи і будуть носити звання школяра. Але окрім бажання дитини важливе місце займає психологічна готовність до школи.

Пам'ять, увага, логічне мислення, адекватність самооцінки та багато інших якостей відіграють важливу роль у навчанні дитини, адаптації до нового середовища, спілкуванні з однолітками та вчителями. Тому діагностика психологічної готовності дітей до школи є актуальною для того, щоб педагоги та батьки могли якісно підготувати майбутніх школярів.

Сучасна психологічна діагностика визначається як психологічна дисципліна, яка розробляє методи виявлення і вивчення індивідуально-психологічних та індивідуальнопсихофізичних особливостей людини. Метою її є збір інформації про особливості людської психіки. [3. с. 13]

Психологічний підхід у визначенні готовності до школи широко й багатогранно дослідниками висвітлено психологічний підхід у визначенні готовності до шкільного навчання (Л. Божович, Н. Гуткіна, В. Мухіна та ін.). Однак і досі в сучасній психології немає чіткої визначеності поняття психологічної готовності до шкільного навчання. У загальному психологічна готовність до шкільного навчання — це комплексна характеристика дитини, що розкриває рівні розвитку психологічних якостей і є найважливішою передумовою для гармонійного входження дитини у нове соціальне середовище.

Актуальною лишається проблема структурних складників і критеріїв психологічної готовності дитини до шкільного навчання. На основі теоретичного аналізу та узагальнення поглядів щодо психологічної готовності дитини до шкільного навчання ми визначили основні складники